

ГАРМОНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ESG-ЗВІТНОСТІ ЗІ СВІТОВИМИ СТАНДАРТАМИ: GRI, IFRS S1/S2 ТА CSRD/ESRS

В умовах курсу на євроінтеграцію, Україна активно впроваджує принципи сталого розвитку в політику корпоративної звітності, в тому числі відбувається гармонізація з міжнародними стандартами ESG-звітності – такими як GRI, IFRS S1/S2 та Європейська директива CSRD/ESRS. Цей процес є ключовим кроком на шляху до підвищення прозорості, конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості українських компаній порівняно зі світовими компаніями, котрі також почали рух в тому самому напрямку.

GRI (Global Reporting Initiative) наразі є найбільш поширеним добровільним стандартом для підготовки нефінансової звітності. В Україні його застосування розпочалося переважно у найбільших підприємствах, орієнтованих на світові ринки або вітчизняні компанії, які прагнуть продемонструвати свою соціальну відповідальність [1]. Однак в більшості випадків процес застосування GRI носить добровільний характер, а рівень впровадження є доволі обмеженим. На сьогоднішній момент у національному законодавстві відсутні вимоги щодо обов'язкового використання стандартів GRI, що стримує системну реалізацію принципів прозорості в корпоративному секторі.

Міжнародні стандарти звітності щодо сталого розвитку IFRS S1 та IFRS S2 були офіційно видані Радою з міжнародних стандартів сталого розвитку (ISSB) 26 червня 2023 року, метою яких було встановлення вимог до розкриття фінансово значущої ESG-інформації. В свою чергу IFRS S1 визначає загальні вимоги до звітності, тоді як IFRS S2 вимоги до кліматичних ризиків, що робить їх надзвичайно важливими для українських компаній, орієнтованих на міжнародні ринки [2, 3].

Особливістю підходу ISSB є його інтеграція у фінансову звітність, що забезпечує зв'язок нефінансових ризиків з фінансовими результатами. Даний підхід суттєво підвищує довіру інвесторів.

Впровадження цих стандартів допоможе українським компаніям інтегруватися в глобальний ринок, адже вони стають дедалі важливішими для міжнародних інвесторів, котрі все більше уваги звертають на ESG аспекти. Це в свою чергу сприятиме залученню іноземних інвестицій, оскільки компанії, що звітують за міжнародними стандартами, викликають більшу довіру.

У 2024 році набрала чинності Директива ЄС CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive), яка замінила раніше прийняту NFRD. Згідно з цією директивою, великі компанії зобов'язані розкривати інформацію відповідно до нових стандартів ESRS (European Sustainability Reporting Standards). Вимоги

CSRD передбачають наступне - обов'язкове подвійне розкриття (подвійна суттєвість): вплив компанії на навколишнє середовище та суспільство і навпаки, деталізовану структуру показників щодо екологічних, соціальних та управлінських аспектів і наостанок аудит та цифровізацію звітності [4].

Так як Україна прагне до інтеграції з ЄС, то впровадження даних стандартів CSRD/ESRS є важливим кроком у цьому напрямку. Це в свою чергу сприятиме гармонізації українського законодавства з європейським.

Безверхий К.В. у свою чергу підкреслює суттєву важливість імплементації Європейських стандартів звітності про сталий розвиток (ESRS) в Україні для інтеграції вітчизняного бізнесу в європейський економічний простір. А також пропонує два можливі підходи: пряме запровадження ESRS або розробка національних стандартів з урахуванням європейських положень [5].

Наразі потрібно провести дискусію щодо оптимального шляху імплементації ESRS: пряме застосування чи розробка національних стандартів. Уже найближчим часом планується створення робочої групи з питань впровадження ESG-звітності, а також розробки операційного плану реалізації національної Стратегії звітності зі сталого розвитку. Також відбувається гармонізація з європейським законодавством, зокрема з урахуванням останніх змін, таких як пакет спрощень регулювання у сфері сталого розвитку ЄС (Omnibus).

Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю передбачає внесення змін в законопроект щодо аудиторської діяльності, котрий буде включати верифікацію звітності зі сталого розвитку.

Провідні фахівці в Україні, включаючи НБУ, Міністерство економіки, Міністерство фінансів, Федерацію роботодавців України, ООН, підкреслили, що країна демонструє активну підготовку до впровадження стандартів ESG-звітності, що є критично важливим для інтеграції українського бізнесу в міжнародний економічний простір [6].

Наразі Закон "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" передбачає підготовку звіту про управління, що містить нефінансову інформацію. В цей же час методичні рекомендації зі складання звіту про управління містять вимоги щодо екологічних, соціальних та управлінських аспектів. Також існують галузеві вимоги, наприклад, Закон "Про забезпечення прозорості у видобувних галузях".

Українське законодавство містить принципи та вимоги до діяльності підприємств за кожним з напрямків ESG. Довкілля (E): Закони про кліматичну політику, охорону навколишнього середовища, управління відходами, енергетичну ефективність та інші. Соціальна сфера (S): Трудове законодавство, закони про зайнятість, відпустки, пенсійне забезпечення, боротьбу з дискримінацією. Управління (G): Антикорупційне законодавство, закони про доступ до публічної інформації, корпоративне управління.

Концепція сталого розвитку закріплена в стратегічних документах, таких як Цілі сталого розвитку України до 2030 року та Національна економічна стратегія до 2030 року. Формально термін ESG відсутній, але його складові задекларовані

в законодавчих актах. В свою чергу компаніям слід враховувати чинне законодавство та вектор на гармонізацію з правом ЄС [7].

Українські компанії все частіше стикаються з вимогами до розкриття ESG-показників з боку міжнародних партнерів, банків, донорських програм. У 2025 році експерти підкреслюють, що бізнес має адаптуватися до нових правил гри, так як ESG-звітність стає не просто іміджевим інструментом, а необхідною умовою для залучення капіталу [8]. Так впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів в Україні стимулюватиме бізнес до модернізації виробництва.

Так, серед основних викликів можна виділити фрагментарність нормативної бази, низька обізнаність керівництва та фінансових служб, нестача кваліфікованих кадрів та відсутність чітких методичних рекомендацій та національних стандартів звітності.

Незважаючи на це, в Україні спостерігається зростання ініціатив з боку регуляторів, професійних асоціацій та бізнес-спільноти. Уряд України взяв курс на зелений перехід та в той же час післявоєнне відновлення створює умови для системного впровадження ESG-підходів у державному та приватному секторах [9].

Важливим фактором стає покоління міленіалів та покоління Z, для яких питання екології та соціальної відповідальності є першочерговими.

Гармонізація ESG-звітності в Україні зі світовими стандартами є не лише вимогою часу, а й в той же час стратегічною необхідністю. Впровадження GRI, IFRS S1/S2 та CSRD/ESRS дозволить українським компаніям посилити прозорість, відповідальність та довіру до себе на міжнародному рівні. Для цього потрібно ухвалити відповідні нормативні акти на національному рівні, запровадити обов'язкове навчання та сертифікацію фахівців та стимулювати бізнес до добровільного впровадження ESG-звітності вже зараз.

Список використаних джерел:

1. О.М. Іваницька, К.Ю. Цицик. Соціальна відповідальність корпорацій і нефінансова звітність: врахування стандартів GRI в Україні. URL: <https://ktpi.kpi.ua/wp-content/uploads/2016/02/Sotsialna-vidpovidalnist.pdf>
2. IFRS S1 — General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information. URL: <https://www.iasplus.com/en/standards/ifrs-sds/ifrs-s1>
3. IFRS S2 — Climate-related Disclosures. URL: <https://www.iasplus.com/en/standards/ifrs-sds/ifrs-s2>
4. Практичне застосування Директиви ЄС щодо корпоративної звітності про сталий розвиток (CSRD). Офіс зеленого переходу. 2024. URL: <https://gto.dixigroup.org/en/assets/images/files/1-gto-csrd.pdf>
5. К.В. Безверхий. Імплементация европейских стандартів звітності про сталий розвиток. URL: <https://journals.knute.edu.ua/foreign-trade/article/download/2065/1883/2028>
6. Нові правила гри: експерти обговорили впровадження ESG-звітності для українських компаній. Global compact network Ukraine. 2025. URL: <https://globalcompact.org.ua/news/%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D1%96-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%BB%D0%B0-%D0%B3%D1%80%D0%B8-%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B8-%D0%BE%D0%B1%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BB%D0%B8/>

7. Концепція сталого розвитку та ESG в українському регуляторному полі. Sayenko Kharenko. 2025. URL: <https://sk.ua/uk/koncepcija-stalogo-rozvitku-ta-esg-v-ukrainskomu-reguljatornomu-poli/>

8. М. Олійник. Світові принципи ESG вже в Україні: що це означає для бізнесу. Interfax-Україна. 2024. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/1027682.html>

9. О.І. Тевончук, Д.К. Тімов. Стандартизація розкриття інформації зі сталого розвитку – підхід фонду IFRS. URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/357/344>

УДК 336.1

Назукова Наталія Миколаївна,
к.е.н., ст. н.с. відділу публічних фінансів,
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»,
м. Київ, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОКАЗНИКІВ ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ "ЯКІСНА ОСВІТА" В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ШОКІВ

Слідом за десятиліттям зниженого потенціалу економічного зростання протягом 2011-2021 рр. [1, с. 57-84], викликаного світовою фінансово-економічною кризою, світова економіка зазнала нових потрясінь, які спричинила пандемія коронавірусної хвороби та війна, розв'язана РФ проти України. Крім того, у світі активно розробляються можливі інструменти запобігання і реагування на майбутні можливі і вірогідні геополітичні, енергетичні, кліматичні, діджиталізаційні шоки.

Бюджетною відповіддю на ці шоки має стати забезпечення стійкості системи публічних фінансів, зокрема у контексті фінансування найбільш вразливих до цих шоків соціальних функцій – таких як освіта. Важливо при цьому наголосити, що в умовах глобальних шоків окремі країни будуть орієнтуватися на свої національні пріоритети, ставлячи на перший план ті сфери, які є для них найважливішими. Так, у 2024 р. найбільш вагомим ризиком визначено геополітичну напруженість, а головним завданням – забезпечення національної безпеки. При цьому якщо деякі країни визначають забезпечення національної безпеки драйвером для розвитку промисловості (наприклад, США [2, с. 128]), то інші – навпаки, вважають необхідним переорієнтувати розвиток промисловості на досягнення кліматичних та освітніх цілей (зокрема, Велика Британія, Італія, Туреччина) [3, с. 52].

Глобальні шоки становлять загрозу для досягнення країнами Цілей сталого розвитку до 2030 р. (ЦСР), зокрема цілі 4 «Якісна освіта». Цілі сталого розвитку, як система універсальних показників, характеризується певними слабкими сторонами:

— добровільність виконання зобов'язань ЦСР;